

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pkf.II.20.261/2023/2. szám

A Debreceni Ítéltábla a másodfokú eljárásban a dr. Takács Ügyvédi Iroda (cím, ügyintéző: dr. Takács Attila ügyvéd) által képviselt kérelmező neve (cím) kérelmezőnek a dr. ... bírósági titkár által képviselt Fővárosi Törvényszék (cím) kérelmezett ellen vagyoni elégtétel megfizetésére irányuló nemperes eljárásban a Debreceni Törvényszék 8.Pk.20.467/2023/12. számú – 14. számon kijavított és 16-I. számon kiegészített – végzése ellen a kérelmező által 13. sorszám alatt, a kérelmezett által 15. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

végzést:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését azzal a szövegezésbeli pontosítással hagyja helyben, hogy mellőzi a rendelkezésből az eljárás elhúzódása miatt 2012. március 20. napjától 2023. április 11. napjáig terjedő időszak meghatározását.

Kötelezi a kérelmezettet, hogy fizessen meg a kérelmező részére 15 (tizenöt) napon belül 5102 (ötezer-egyszázkét) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 33 852 (harmincháromezer-nyolcszázötvenkét) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen a végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A tényállás

[1] A kérelmező mint felperes, valamint I. rendű alperes neve és társai alperesek között személyiségi jog megsértése tárgyában 2012. március 19. napján indult a kérelmezett előtt P.21.118/2012. (majd P.23.581/2017., P.21.906/2020., P.21.700/2022., P.20.485/2023., P.21.178/2023.) számon polgári peres eljárás.

[2] A kérelmező a keresetét számos alkalommal – 2012. június 4-én, 2012. szeptember 17-én, 2012. november 14-én, 2012. november 26-án, 2013. január 2-án, 2013. január 30-án, 2013. május 22-én, 2013. július 17-én, 2014. március 13-án, 2014. június 11-én, 2014. június 19-én és 2014. július 1-jén – személyiségi jogsértésekről utólagos tudomásszerzés vagy azok utólagos megvalósulására hivatkozva, megváltoztatta.

[3] A per során I. rendű alperes neve – akkor – I. rendű alperes 2013. február 1-jén viszontkeresetet terjesztett elő.

[4] A kérelmezett a viszontkeresetet a 2014. február 21-én kelt 65.P.21.118/2012/131. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította. Az ez ellen benyújtott fellebbezést hivatalból elutasító végzés elleni fellebbezésre biztosított észrevétel 2014. június 3-án beérkezését követően a fellebbezést csak 2015. december 1-jén terjesztette fel a másodfokú bíróságra. A 2014. szeptember 18-án kelt 65.P.21.118/2012/203. számú ítéletével a keresetet – annak részben helyt adva – érdemben elbírálta. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2017. június 13-án kelt 1.Pf.21.492/2015/38/II. számú – az elsőfokú ítéletet részítéletnek tekintő – részítéletével azt megváltoztatta és a keresetet egészében elutasította, míg a viszontkeresetet érdemi vizsgálat nélkül elbíráló végzést az 1. Pkf.26.004/2017/2. számú végzésével hatályon kívül helyezte és ebben a részben a kérelmezettet a viszontkereset érdemi elbírálására utasította. A Kúria a 2019. március 27-én kelt Pfv.IV.20.226/2018/16. számú részítéletével a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

[5] A per akkori alperese a kérelmezett felhívására 2017. december 11-én benyújtott összefoglaló iratában részletesen előadta viszontkeresetét, annak ténybeli alapját és előterjesztette kapcsolódó bizonyítékait. Ezt követően a viszontkereset tárgyában a kérelmezett érdemi eljárási cselekményeket nem végzett. A per alperese a 2018. szeptember 28-án előterjesztett, majd 2018. december 8-án és 2019. február 20-án megismételt eljárás elhúzódása miatti kifogást terjesztett elő az ügyben érdemi intézkedések hiányára hivatkozva. A Fővárosi Ítéltábla a 2019. március 12-én kelt 1.Pkf.25.144/2019/2. számú végzésével a kifogásnak helyt adott és felhívta a kérelmezettet az ügy továbbviteléhez szükséges bizonyítás foganatosítására. A végzés indokolása szerint a per alperese a 2017. december 11-én érkezett összefoglaló iratában teljes körűen előadta viszontkeresetét, annak alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékait, arra a kérelmező részletes észrevételeket tett, azonban a kérelmezett az ügyben 2018. március 8-án végzett utoljára érdemi intézkedést. Bár folyamatosan tartott tárgyalásokat, e téren mulasztása nincs, azonban a tárgyalások többségén érdemi eljárási cselekmény nem történt, a felek többnyire meg sem jelentek, a tárgyalások kitűzése már előreláthatólag felesleges volt.

[6] A kérelmezett a viszonzkeresetet a 2019. május 2-án kelt 33.P.23.581/2017/109. számú – 115. számon kijavított és 127. számon kiegészített – ítéletével, annak részben helyt adva bírálta el, ezt az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 2020. május 26-án kelt 2.Pf.20.901/2019/25. számú végzésével hatályon kívül helyezte és a kérelmezettet új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[7] A kérelmezett a viszonzkeresetet a 2021. május 3-án kelt 31.P.21.906/2020/37/II. számú – 53/II. számon kiegészített – ítéletével elutasította, ezt az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 2022. június 9-én kelt 2.Pf.20.321/2022/8/II. számú végzésével hatályon kívül helyezte és a kérelmezettet új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[8] A kérelmezett a viszonzkeresetet a 2022. október 12-én kelt 31.P.21.700/2022/8/II. számú ítéletével ismételten elutasította, ezt az ítéletet a Fővárosi Ítéltábla a 2023. január 26-án kelt. 2.Pf.20.741/2022/4/II. számú – az elsőfokú ítéletet részítéletnek tekintő – részítéletével egyes kérelmek vonatkozásában helybenhagyta, ezt meghaladóan hatályon kívül helyezte és a kérelmezettet új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[9] 2023. április 11-én a per elsőfokon még folyamatban volt.

[10] A kérelmező a Budapest Környéki Törvényszék előtt P.20.663/2022. számon folyamatban lévő perben a kérelmezettel szemben felterjesztési késedelem miatt az eljárás elhúzódására alapítottnan 200 000 forint sérelemdíj iránti keresetet terjesztett elő.

[11] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a kérelmező javára a Magyar Államot – a kifizetés napján 720 000 forintnak megfelelő – 2 000 euró összegű jóvátételre kötelezte a per 2012. március 19. és 2019. július 3. közötti érvényesített időszakára.

A kérelem és az ellenirat

[12] A kérelmező a per elhúzódása miatt, *kizárólag az előterjesztett viszontkereset elbírálását érintően* a 2013. február 1. napja és 2023. április 11. napja közötti időszakra, összesen 2821 nap figyelembevételével kérte a kérelmezettet 1 128 400 forint vagyoni elégtétel a javára megfizetésére kötelezni.

[13] A kérelmezett az elleniratában elsődlegesen perfüggőségre hivatkozva, az eljárás megszüntetését kérte a Budapest Környéki Törvényszék előtt sérelemdíj tárgyában folyamatban lévő peres eljárásra tekintettel.

[14] Másodlagosan kérte a kérelem elutasítását. Előadta, hogy a kérelmező álláspontjával szemben nem különíthető el a viszontkereset elbírálása; a polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel érvényesítéséről szóló 2021. évi XCIV. törvény (a továbbiakban: Pevtv.) 6. §-ának (2) bekezdése csak a per elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati szakaszait különbözteti meg. Az elsőfokú peres eljárás számított időtartama a 2012. március 20. és 2015. július 2. közötti, a 2017. június 14. és 2020. január 7. közötti, a 2020. május 27. és 2021. október 27. közötti, a 2022. június 10. és 2022. október 12. közötti, valamint a 2023. január 27. és 2023. április 11. közötti időszakra összesen 2879 nap.

[15] Ebből az időtartamból kérte levonni a Pevtv. 15. §-ának (3) és (5) bekezdése alapján a kérelmező sorozatos keresetkiterjesztései miatt a 2012. március 20. és 2014. március 13. közötti elsődlegesen 723, másodlagosan 365 napot (ezen védekezésének helyt nem adás esetén másodlagosan a Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése alapján az eljárás elhúzódása miatti kifogás elmaradása okán a tárgyalás 4 hónapon túlra kitűzése folytán a 2012. július 14. és 2012. november 22. közötti 132 napot); a Pevtv. 15. §-ának (3) bekezdése alapján az eljárás szünetelésére okot adó nyilatkozat miatt a 2023. április 11. és 2023. április 27. közötti 16 napot; a Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése alapján az eljárás elhúzódása miatti kifogás elmaradása okán a viszontkeresetet elutasító végzéssel szembeni fellebbezést elutasító végzés ellen előterjesztett fellebbezés felterjesztésére szabott határidő elmulasztása következtében a 2014. június 12. és 2015. november 30. közötti 537 napot; ugyanezért a viszontkereset hiányosságainak a pótlása körében a 2017. december 12. és 2019. április 3. közötti 478 napot; összesen 1754 napot. Kérte másodlagosan, hogy a bíróság a Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdésében rögzített mérlegelési jogkörében csökkentse a bírósági eljárás figyelembe vehető időtartamát további 12 hónappal. Az így számított 1125 naptól azonban csak az elsőfokú eljárás a törvény által észszerűnek minősített 30 hónapos, azaz 912 napos időszakán felüli 213 nap vehető figyelembe. Az így járó 85 200 forint vagyoni elégtételre azonban el kell számolni az EJEB által megítélt vagyoni elégtételt, amely alapján a kérelem nem alapos.

Az elsőfokú végzés

[16] Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott végzésével kötelezte a kérelmezettet, hogy fizessen meg a kérelmezőnek 15 napon belül – a 2012. március 20. és 2023. április 11. közötti időszakra – 408 400 forint vagyoni elégtételt, ezt meghaladóan a kérelmet elutasította. Megállapította, hogy 33 852 forint eljárási illeték az állam terhén marad.

[17] Nem találta alaposnak az eljárás megszüntetése iránti kérelmet, tekintettel arra, hogy nincs jogszabályi akadálya annak, hogy a kérelmező peres eljárásban is igényeljen sérelemdíj kompenzációt az eljárás elhúzódása miatt őt ért jogsérelem miatt, azonban a nemperes eljárásban a vagyoni elégtétel megítélése körében a párhuzamos igényérvényesítésre nem lehet tekintettel lenni.

[18] Érdemben hangsúlyozta: a Pevtv. 6. §-ának (1) bekezdése alapján a kérelmező a 2012. március 19. napját – a keresetlevél benyújtását – követő naptól, 2012. március 20. napjától az általa megjelöltek szerint, 2023. április 11. napjáig terjedő időszakra vonatkozóan előterjeszthette a vagyoni elégtétel iránti igényét, azonban csak 2013. február 1. napjától, azaz a viszontkereset benyújtásának napjától terjesztett elő igényt 2023. április 11. napjáig. Bár az EJEB eljárása a 2012. március 19. és 2019. július 3. napja közötti időszakra kompenzálta a kérelmező eljárás elhúzódása miatti sérelmét, a Pevtv. 8. §-ának (2) bekezdéséből és 11. §-ának (4) bekezdéséből következően a teljes eljárásra vonatkozóan vizsgálnia kellett a vagyoni elégtétel iránti kérelem alaposágát, majd le kellett vonnia az EJEB által megítélt igazságos elégtétel összegét az így számított vagyoni elégtétel összegéből.

[19] Egyetértett a kérelmezett álláspontjával annyiban, hogy a vagyoni elégtétel iránti eljárásban megítélendő polgári peres eljárás az egységes kezelés elvéből fakadóan nem

különíthető el keresetlevéllel, illetve viszontkeresettel megindított eljárásrészekre, a jogszabály csak az eljárás elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati szakaszait különbözteti meg.

[20] A kérelmező az elsőfokú eljárási szakaszra kért vagyoni elégtételt. Ebben a körben hangsúlyozta az elsőfokú bíróság: A Pevtv. nem rendelkezik arról az esetről, ha a perorvoslatot elbíráló bíróság részítéletet tart fenn hatályában, ugyanakkor a 2012. március 19-én indult peres eljárásban – 2023. április 11-ig – még nem született jogerős, minden kereseti, viszontkereseti kérelmet elbíráló elsőfokú határozat, ebből pedig az következik, hogy a részítélettel el nem bíralt kereseti (viszontkereseti) kérelem tekintetében az elsőfokú eljárás folyamatban volt, ezért az ítéltábla és a Kúria előtt folyó eljárási szakaszok az elsőfokú eljárás részei.

[21] Nem vizsgálta érdemben a kérelmezett által megjelölt 2023. április 11. és 2023. április 27. közötti időszak levonhatóságát arra tekintettel, hogy a kérelmező 2023. április 11. napjáig jelölte meg azt az időszakot, amelyre vonatkozóan a vagyoni elégtétel megítélését kérte.

[22] Az eljárást befejező érdemi végzése szerint az elsőfokú bíróság az ellenirat szerint az eljárás teljes időtartamából levonni rendelte a következő időszakot:

[23] *A kérelmezői keresetmódosításokra tekintettel* a – helyesen – 2012. március 20. és 2014. március 13. közötti időszakra számított 723 napot, a Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2. számú határozatának (közzétéve: BDT2023. 4620) felhívásával azzal az indokkal, hogy a keresetpontosítás miatti halasztás a kérelmező érdekében állt, kereseti kérelmének pontosítása hiányában a szükséges eljárási cselekményekre nem is kerülhetett sor.

[24] Ugyanakkor nem találta indokoltnak az elsőfokú bíróság az eljárás teljes időtartamából levonni a következő időszakokat:

[25] A tárgyalás 4 hónapon túlra kitűzése folytán a 2012. július 14. és 2012. november 22. közötti 132 napot, a Debreceni Ítéltábla a Pkf.II.20.003/2023/2. végzésének (közzétéve: BDT2023. 4620) felhívásával azon indokkal, hogy amikor a felek az eljárás folytatása iránti kérelem alapján hozott végzésből felismerhették, hogy a bíróság a folytatólagos tárgyalást a törvényes határidőn túlra tűzte ki, már nem állt fenn mulasztás, a törvényi előírásokból következően pedig nincs olyan tartalmú kifogás előterjesztésére lehetőség, hogy a már kitűzött tárgyalás korábbi időpontra kerüljön, ezért ebből az okból eleve nem is lehet az eljárás figyelembe vehető időtartamát lerövidíteni.

[26] A viszontkeresetet elutasító végzéssel szembeni fellebbezést elutasító végzés ellen előterjesztett fellebbezés felterjesztésére szabott határidő elmulasztása okán a 2014. június 12. és 2015. november 30. közötti 537 napot azzal, hogy nem a kérelmező, hanem az alapeljárás alperesének a viszontkeresetével kapcsolatos mulasztás történt a kérelmezettnél, így az nem a kérelmező érdekkörében merült fel.

[27] A viszontkereset hiánypótlása körében a 2017. december 12. és 2019. április 3. közötti 478 napot ugyancsak azzal az indokkal, hogy az nem a kérelmező érdekkörében merült fel.

[28] Nem találta alaposnak a kérelmezett azon védekezését, hogy a Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdésében rögzített mérlegelési jogkörében csökkentse a bírósági eljárás figyelembe vehető időtartamát további 12 hónappal, mivel ilyen mérlegelési lehetőséget a Pevtv. nem tartalmaz. A Pevtv. 6. §-ának (6) bekezdése értelmében a bírósági eljárás észszerű időtartamát hosszabb időszakban is meg lehet határozni, de ennek feltétele, hogy az alapeljárással összefüggésben perújítási eljárás kezdeményezésére is sor kerüljön.

[29] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy találta, hogy az eljárás számított időtartama 2012. március 20. napjától 2023. április 11. napjáig 4040 napban, a figyelembe

vehető időtartam a 723 nap levonásával 3317 napban határozható meg; ebből a kérelmező által igényelt vagyoni elégtétel alapjaként megjelölt 2013. február 1. napi kezdő időpontjától a számított időtartam 3722 nap – azaz a végzésben nem jelölten a figyelembe vehető időtartam a 723 nap levonásával 2999 nap –, a kérelmező azonban ebből csupán 2821 napra kérte a vagyoni elégtétel megállapítását 1 128 400 forint összegben, a Pevtv. 8. §-ának (2) bekezdése alapján a kérelem és az ellenirat korlátaira tekintettel ezt meghaladó összeg így nem volt megítélhető. Ezt kellett csökkenteni az EJEB által megítélt 720 000 forint jóvátétellel, és a fennmaradó 408 400 forint összegben alapos a kérelem, ezt meghaladóan azt elutasította.

[30] A Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése alapján alkalmazandó, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 81. §-ában foglalt költség felszámítás hiányában az elsőfokú eljárás költségeiről történő rendelkezést mellőzte, míg a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében a kérelmező személyes költségmentességére és a kérelmezett az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. §-ának (1) bekezdés c) pontja és (2) bekezdése alapján fennálló személyes illetékmentességére tekintettel rendelkezett az eljárási illeték állam általi viseléséről.

A fellebbezések és a fellebbezésekre tett észrevételek

[31] Az elsőfokú végzés ellen mind a kérelmező, mind a kérelmezett fellebbezést terjesztettek elő.

[32] A kérelmező a fellebbezésében kérte a végzés megváltoztatását és a kérelmezett a kérelme szerinti, valamint a másodfokú költségében marasztalását.

[33] Előadta: A kereset és a viszontkereset abban az esetben képez csak egy egységet, ha a kettőt párhuzamosan (egy időben, egyszerre) érdemben vizsgálja és érdemben el is bírálja a bíróság, ha a kettő vizsgálata térben és időben nem különül el egymástól. A perbeli esetben azonban a kérelmezett az elsőfokú ítéletében kizárólag a keresetet bírálta el érdemben, a viszontkeresetet ezzel egy időben érdemi vizsgálat nélkül, végzésben utasította el hivatalból; így a viszontkereset az előterjesztésétől egészen a másodfokú bíróság intézkedéséig ténylegesen nem képezte az eljárás tárgyát. A viszontkereset tényleges tárgyalására csak már a kereset jogerős elbírálását követően került sor. Így tehát ebben nem lehet szó a kereset és a viszontkereset egységes kezeléséről, hiszen azokat ténylegesen külön vizsgálták és bírálták el, tartalma szerint ténylegesen önálló keresetként, *új ügyszámon, új bíróval*.

[34] Az EJEB a kialakult egységes gyakorlata szerint nem a teljes eljárás időtartamát, hanem annak csak az öt évet meghaladó szakaszát tekinti késedelemnek, és csak azt kompenzálja, vagyis csak a 2017. március 18. és 2019. július 3. közötti időtartamot kompenzálta. Az elsőfokú bíróság maga is rögzítette, hogy az EJEB által megítélt jóvátétel érinti azt az időszakot is, amikor nem terjesztett elő vagyoni elégtétel iránti kérelmet (2012. március 19. – 2013. február 1.), majd ehhez képest mégis a teljes összeget és nem annak arányos részét vont le. Ezzel szemben még abban az esetben, ha nem kellene eleve *a tényleges tartalma alapján* külön eljárásként kezelni a viszontkereset elbírálását, csak az általa az eljárás tárgyává tett időtartammal arányos részét vonhatta volna le.

[35] Nem fogadta el a per számított időtartamából a – helyesen – 2012. március 20. és 2014. március 13. közötti időszakra meghatározott 723 nap levonását. Kifejtette: a fél törvényes joggyakorlását nem lehet a félnek felróni késdelem-okozó magatartásként. Másrészt nyilvánvalóan nem lehet összefüggő két teljes évet levonni azon az alapon, hogy ebben az időszakban történtek keresetváltoztatások, hiszen ettől függetlenül az eljárás a tisztázott kérdésekhez kapcsolódóan haladt, ebben az időszakban került sor gyakorlatilag az összes bizonyítási cselekményre, vagyis attól még, hogy egyes kérdések pontosítására hívta

fel a feleket a bíróság, a már tisztázott kérdések érdemi vizsgálata zavartalanul folyt ez alatt az idő alatt, késedelem ezen pontosítások miatt nem keletkezett.

[36] A kérelmezett a fellebbezésében kérte elsődlegesen az eljárás megszüntetését és az elsőfokú végzés hatályon kívül helyezését; másodlagosan a végzés megváltoztatását és a kérelem egészében elutasítását.

[37] Az eljárás megszüntetése körében előadta: contra legem az elsőfokú bíróság azon érvelése, hogy jogszabályi akadálya nincs a kompenzáció peres és nemperes eljárásban érvényesítésének, a vagyoni elégtételt érintően a párhuzamos igényérvényesítésre nem lehet tekintettel lenni. Ezzel szemben a Pevtv. 9. §-a (4) bekezdésének utaló szabálya alapján vizsgálendő a Pp.-ben szabályozott valamennyi visszautasítási ok, így a Pp. 176. §-a (1) bekezdésének d) pontja alapján a perfüggőség mint abszolút perakadály; amely fennállt a felek személyének és az érvényesíteni kívánt jognak teljes, a sérelemmel érintett időszaknak a részleges azonossága okán.

[38] Érdemben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság által levont 723 napos időszakon túl helye van – az elleniratban kifejtettek szerint – a 2014. június 12. és 2015. november 30. közötti 537 nap, valamint a 2017. december 12. és 2019. április 3. közötti 478 nap levonásának is. Ebben a körben felhívta, hogy az alapper alperesének viszontkeresetével kapcsolatos mulasztást érintően nem a Pevt. 15. §-ának (3) bekezdésére, hanem a (4) bekezdésére alapította a védekezését, és nem a kérelmező, hanem a bíróság érdekkörében felmerült elháríthatatlan ok miatti időmúlásra hivatkozott azzal, hogy a kérelmező nem élt az eljárás elhúzódása miatti kifogás eszközével; objektíven pedig lett volna lehetőség a mulasztás orvoslására alkalmas eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésére.

[39] Hangsúlyozta, hogy a kérelmező csak a viszontkeresettel érintett körben és csak az elsőfokú eljárási szakaszra kért vagyoni elégtételt. Míg a vagyoni elégtétel iránti igény a kérelmek vonatkozásában nem, addig az eljárási szakaszok vonatkozásában megbontható. A kérelmezői állásponttal szemben a Pevtv. 3. §-a (2)-(3) bekezdései nem azt határozzák meg, hogy a másodfokú eljárás az elsőfokú eljáráshoz számítható-e, hanem hogy a bírósági eljárás időtartamába tartozik-e ez az időtartam az elsőfokú eljárás időtartama mellett. Az elsőfokú bíróság ezért vagy túlterjeszkedett a kérelmen vagy helytelenül alkalmazta a Pevtv. 3. §-ának (2) bekezdését, amikor a kérelmet nem a kérelmező által megjelölt körben bírálta el. Ezzel szemben a kérelemmel érintett elsőfokú eljárás számított időtartama 2879 nap, amelyből az észszerű 30 hónapos időtartamot meghaladó rész vehető csak figyelembe, azaz csökkenteni kell 912 nappal és amelyből le kell vonni az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott 723 napon túl további 1015 napot, így a vagyoni elégtétel alapjául szolgáló napok száma 229, a vagyoni elégtétel összege 91 600 forint; azonban az EJEB által megítélt 720 000 forint jóvátétel beszámításával a kérelem elutasításának van helye. Még azonban olyan értelmezés mellett is, hogy a kérelmező – a kérelmezett által nem ismert – kérelemváltoztatása szerint a per teljes: elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati szakaszára is kiterjedően érvényesített igényt, úgy a kérelemmel érintett eljárás számított időtartama 4040 nap, amelyből az észszerű 60 hónapos időtartamot meghaladó rész vehető csak figyelembe, azaz csökkenteni kell 1826 nappal és amelyből le kell vonni az elsőfokú bíróság által figyelmen kívül hagyott 723 napon túl további 1015 napot, így a vagyoni elégtétel alapjául szolgáló napok száma 476, a vagyoni elégtétel összege 190 400 forint; azonban az EJEB által megítélt 720 000 forint jóvátétel beszámításával ugyancsak a kérelem elutasításának van helye.

[40] A kérelmező a fellebbezésre tett észrevételeikben a kérelmezett fellebbezésével támadott részében az elsőfokú végzés helybenhagyását kérte. Kiemelte, hogy fogalmilag kizárt a polgári perben és a nemperes eljárásban érvényesített igények esetében a perfüggőség, mivel nem azonos ténybeli alaphoz és nem azonos jog érvényesítése iránt

indultak az eljárások. Egyetértett az elsőfokú bíróság azon értelmezésével, hogy a részítélet elleni perorvoslat alapján az elsőfokú eljárás mindvégig folyamatban van. Osztotta azt az elsőfokú bírósági értelmezést is, hogy a kérelmezetti fellebbezésben írt további időtartamok levonásának, az eljárás elhúzódása miatti kifogás a sérelem orvoslására alkalmatlansága folytán nincs helye.

[41] A kérelmezett a fellebbezésre nem tett észrevételt.

A másodfokú bíróság döntése

[42] Az ítéltábla a fellebbezéseket az ügy érdemére kihatóan aortalannak találta a következők szerint:

[43] Helyesen mellőzte az elsőfokú bíróság az eljárás megszüntetését, mivel annak jogszabályi feltételei nem álltak fenn.

[44] Abban osztotta az ítéltábla a kérelmezetti fellebbezés okfejtését, hogy a vagyoni elégtételre irányuló nemperes eljárásban is figyelembe veendő a kérelem érdemi vizsgálatát kizáró, az utaló norma alapján a Pp. 176. §-ában meghatározott perakadályok. A Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése azt a rendelkezést tartalmazza, hogy azon eljárási kérdésekre, amelyeket a törvény a bíróság előtti igényérvényesítést (azaz a vagyoni elégtételre irányuló nemperes eljárást) rendező alcíme eltérően nem szabályoz, a Pp. rendelkezéseit a nemperes eljárás sajátosságaiból eredő eltérésekkel és a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvénynek (a továbbiakban: Bpnp.) a bírósági polgári nemperes eljárásokra vonatkozó általános rendelkezéseit kell alkalmazni. Ebből tehát az következik, hogy a Pevtv. háttérjogszabálya a Pp., annak minden olyan, a nemperes eljárás sajátosságaival összeegyeztethető rendelkezése alkalmazandó, amelyre nincs a nemperes eljárásra vonatkozó eltérő előírás. A Pevtv. által így közvetetten felhívott Pp. 176. §-a (1) bekezdésének d) pontja úgy rendelkezik, hogy – a nemperes eljárás sajátosságaiból következően a kérelem – visszautasításának, a kérelem közlése után a Pp. 240. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján az eljárás megszüntetésének van helye, ha a felek között ugyanabból a ténybeli alaptól származó ugyanazon jog iránt indított más perben a perindítás joghatása már beállt vagy annak tárgyát már jogerősen elbírálták. Ezért vizsgálat tárgyává kellett tenni, hogy a Budapest Környéki Törvényszék előtt P.20.663/2022. számon folyamatban lévő perben a kérelmezettel szemben felterjesztési késedelem miatt az eljárás elhúzódására alapítottan 200 000 forint sérelemdíj iránti kereset tárgyában a pert – amely nem vitatottan azonos felek között van folyamatban – ugyanabból a ténybeli alaptól származó ugyanazon jog iránt indították-e.

[45] Érdemben helyesen határozott az elsőfüggő bíróság a perfüggőség hiányáról; azon túl, hogy a nemperes eljárásban a per hivatkozott részének elhúzódása, a peres eljárásban csak a felterjesztési késedelem miatt érvényesített igényt a kérelmező; az érvényesített szankció egészében eltérő jogcímet eredményezett. A sérelemdíj és a vagyoni elégtétel ugyanis különböző alapú és rendeltetésű jogintézmények: míg a sérelemdíj a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint a személyiségi jogsértés pénzbeli – a 2:52. §-a (2) bekezdésének utaló szabálya alapján a kártérítési felelősség feltételeinek fennállása esetén alkalmazható – jogkövetkezménye, addig a vagyoni elégtétel a Pevtv. 7. §-ának (1) bekezdése értelmében a bírósági eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető jog sérelme esetén alkalmazott sui generis joghátrány. A vagyoni elégtétel a törvényben rögzített észszerű időtartam túllépése esetére meghatározott sajátos jogkövetkezmény, amely a polgári perben félként résztvevő személynek a bírósági eljárás észszerű időn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető joga megsértésének ellentételezésére szolgál. A jogsérelem bekövetkezik, ha a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartama meghaladja az észszerűnek minősülő időtartamot, ez önmagában megalapozza a szankció alkalmazását. A

tisztességes eljáráshoz való jog részét képező ésszerű időhöz való jog nem személyiségi jog, sérelme önmagában nem alapoz meg személyiségvédelmi igényt, nem jár sérelemdíj-fizetési kötelezettséggel (Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.536/2018/5. – közzétéve: BDT2019. 4030). 2003. július 1. és 2017. december 31. között a megsértése egy speciális peres eljárásban csak külön törvényi rendelkezés – az 1952. évi Pp. 2. §-ának (3) bekezdése – folytán alapozhatta meg a méltányos összegű kártérítés, majd a Ptk. hatályba lépése után a sérelemdíj iránti igényt; ez a különleges törvényi rendelkezés azonban 2018. január 1-jével megszűnt. A Pevtv. nem utal vissza a Ptk. rendelkezéseire, így a két felelősségi alakzat egészében különbözik, a sérelemdíj iránti kereset elutasításához vezethet az általános kártérítési felelősségi alakzat esetén a felróhatóság hiánya; ezzel szemben a vagyoni elégtétel alkalmazását a bíróság részéről eljáró személyek elvárható magatartása nem zárja ki, ezzel szemben a sérelem akkor következik be, ha a bírósági eljárás vagy eljárési szakasz figyelembe vehető időtartama meghaladja az ésszerűnek minősülő időtartamot; azok az okok, amelyeket a felelősség csökkentése érdekében figyelembe lehet venni, kizárólag a törvényben meghatározott, a Pevtv. 15. §-ának (3) és (4) bekezdésében írt, a be nem számítható időtartamokat megalapozó körülmények. Mivel pedig a peres eljárásban igényelhető sérelemdíj és a nemperes eljárásban igényelhető vagyoni elégtétel más jogalap, ezért a perfüggőség hiányában erre alapítottnan az eljárás megszüntetésének sem volt helye.

[46] Mindenben osztotta az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azt az értelmezését, hogy vagyoni elégtétel iránti igény külön a keresettel és külön a viszontkeresettel indult eljárési szakaszokra nézve a per egységességéből következően nem érvényesíthető.

[47] A Pevtv. 2. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a bírósági eljárás a törvény alkalmazásában az elsőfokú eljárás kezdőnapjától az eljárást befejező jogerős határozat közlésének napjáig, míg az (5) bekezdés szerint az eljárési szakasz – annak a 3. §-a (1), (2) bekezdései és 5. §-ának (1) bekezdése szerinti kezdőnapjától – az eljárési szakaszt befejező határozat meghozatalának napjáig tart. Mindebből egyértelműen következik, hogy a per fogalmi egységessége a Pevtv. vonatkozásában is azt jelenti, hogy a pert csak a keresetlevél (keresetet tartalmazó irat, kivételesen perújítási kérelem) indíthatja meg, az egyéb kérelmek – viszontkereset, beszámítás – a keresetlevél előterjesztésétől függően terjeszthetők csak elő, de nem alkalmasak egy önálló per indítására. Mivel pedig a Pevtv. az eljárást a vagyoni elégtétel iránti igény érvényesíthetősége tekintetében csak elsőfokú, másodfokú és felülvizsgálati eljárési szakaszra bontja, de nem teszi lehetővé az egyes kérelmek elbírálása szerinti felosztást – ami a gyakorlatban a legtöbbször lehetetlen is –, ezért a viszontkeresettel érvényesített igény attól függetlenül nem teremt a vagyoni elégtétel érvényesítésére önálló jogalapot, hogy a keresetet esetleg már korábban elbírálták. A kérelmező által a per sajátos lefolytatására vonatkozó hivatkozások nem foghatnak helyt, hiszen ebben a tekintetben nincs „tipikus” vagy „atipikus” per, az új ügyszámon elbírálást kizárólag az ügyviteli szabályok okozták, lévén a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet (Büsz.) 39. §-ának (2) bekezdése szerint befejezett lehet az az ügy, amelyben a bíróság ügydöntő határozatot még nem hozott, azaz az ügyviteli befejezés – amely után az ügy csak új számon folytatható –, még nem feltétlenül jelenti a per befejezését.

[48] A kérelmezett alaptalanul támadta fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság a vagyoni elégtétel alapját – a kérelemhez kötöttségből kiindulva – a 2013. február 1. és 2023. április 11. közötti időszakra határozta meg, és abból nem vonta le a per másodfokú és felülvizsgálati eljárési szakaszait.

[49] A Pevtv. 7. §-ának (2) bekezdése alapján a vagyoni elégtétel nem csupán akkor érvényesíthető, ha a bírósági eljárás, hanem akkor is, ha egyes – az elsőfokú, a másodfokú vagy a felülvizsgálati – *eljárési szakasz* figyelembe vehető időtartama haladja meg az ésszerűnek minősülő időtartamot. A Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése alkalmazandó Pp. 2. §-a

(2) bekezdésének a rendelkezési elv részében a nemperes eljárásban is irányadó az a szabálya, hogy a bíróság – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van. A kérelemhez az eljáró bíróság így annyiban valóban kötve van, hogy nem alkalmazhatja a vagyoni elégtétel alapjának olyan meghatározását, amelyet a kérelmező nem kért.

[50] Az elsőfokú bíróság a kérelmet kizárólag a per elsőfokú eljárási szakaszára vonatkoztatta és ebben a részben azért találta alaposnak, mert álláspontja szerint 2023. április 11-ig még nem született minden kereseti, viszontkereseti kérelmet elbíráló elsőfokú határozat, ebből pedig az következik, hogy a részítélettel el nem bírált kereseti (vizontkereseti) kérelem tekintetében az elsőfokú eljárás mindvégig folyamatban volt. Ezzel az értelmezéssel az ítéltábla azonban nem értett egyet. Kétségtelen, hogy a Pevtv. 3.-5. §-ának szabályai rendezik, hogy a per mikor tekinthető az egyes eljárási szakaszokban folyamatban lévőnek, de ennek során csak az eljárást befejező határozatok, illetve a közbenső ítélet elleni perorvoslatokat érintően nyitja meg a másodfokú és a felülvizsgálati eljárási szakaszt, a részítélet elleni perorvoslat esetében nem (amelyből az a helyes következtetés, hogy a Pevtv. meghatározásai tekintetében azt az eljárást nem befejező végzés elleni perorvoslatokkal kell azonosan megítélni, tehát a részítélettel szembeni perorvoslat elbírálása során a per továbbra is az elsőfokú eljárási szakaszban van). Ugyanakkor volt a pernek olyan, a vagyoni elégtétel alapjaként érvényesített időszaka, amikor az ügy a perorvoslati szakaszban az eljárást befejező – utóbb nem részítéletnek tekintett – határozat elleni fellebbezés elbírálása folytán volt, így a kérelmezett 33.P.23.581/2017/109. és a 31.P.21.906/2020/37/II. számú ítéletei elleni fellebbezés elbírálása következtében, ezekben az esetekben pedig az elsőfokú eljárást befejező határozat meghozatalát követő nap és a másodfokú határozat meghozatalának napja közötti időtartam nem az elsőfokú, hanem a másodfokú eljárási szakaszhoz számít hozzá. Mindennek jelentősége azonban a következők miatt mégsem volt:

[51] A Pevtv. 9. §-ának (4) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 110. §-ának (3) bekezdése szerint a bíróság a fél által előadott kérelmeket, nyilatkozatokat nem alakszerű megjelölésük, hanem tartalmuk szerint veszi figyelembe. Bár a kérelmező formálisan az elsőfokú eljárási szakasz után kért vagyoni elégtételt, ugyanakkor a kérelme szövegezéséből egyértelműen megállapítható, hogy azt sérelmezte, miszerint a 2013. február 1. napján előterjesztett viszontkeresetet még 2023. április 11. napjáig sem bírálták el, és a keresettől függetlenül, a viszontkereset elbírálásának hiányában ebben a teljes időszakban folyamatban lévő eljárás elhúzódása miatt kér kompenzációt, amely időtartamot saját értelmezése szerint az elsőfokú eljárási szakasz részeként értelmezi. Az a helytálló következtetés tehát, hogy a kérelmező a 2013. február 1. és 2023. április 11. közötti teljes időszakra kért vagyoni elégtételt, mivel értelmezése szerint ebben nem volt másodfokú vagy felülvizsgálati szakasz, ezért abból nem is kívánt levonni egyes eljárási részeket, csak a Pevtv. szerinti elsőfokú eljárási szakaszt részben a törvényi rendelkezésektől eltérően értelmezte. Ebből következően nem volt helye ebből az időszakból a Pevtv. szerinti másodfokú eljárási szakasz levonásának.

[52] Egyetértett az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a viszontkeresetet elutasító végzéssel szembeni fellebbezést elutasító végzés ellen előterjesztett fellebbezés felterjesztésére szabott határidő elmulasztása okán a 2014. június 12. és 2015. november 30. közötti 537 nap és a viszontkereset hiánypótlása körében a 2017. december 12. és 2019. április 3. közötti 478 nap levonásának nem volt helye.

[53] A fellebbezés ebben a részben arra hivatkozott, hogy nem az elsőfokú végzés szerint a Pevtv. 15. §-ának (3) bekezdése alapján a kérelmező érdekkörében felmerült, elhárítható ok miatt, szükségtelenül eltelt időtartamra, hanem a Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése alapján a bíróság érdekkörében felmerült, elhárítható ok miatt, szükségtelenül eltelt

időtartamra hivatkozott azzal, hogy a kérelmező – habár arra jogszabályban biztosított lehetősége volt – nem nyújtott be kifogást az eljárás elhúzódása miatt.

[54] Az elsőfokú bíróság valóban nem az előterjesztett jogalapon vizsgálta a kérelmezett védekezését, azonban levonásra a Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése sem ad alapot. A törvényi rendelkezés ugyanis konjunktív feltételeket tartalmaz: a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz időtartamába akkor nem számítható bele az a bírósági eljárás előrehaladását nem szolgáló időtartam, ha az egyrészt a bíróság érdekkörében merült fel, másrészt elhárítható oknak minősül, harmadrészt ezáltal szükségtelen időmúlás következett be, negyedrészt a kérelmező – habár arra jogszabályban biztosított lehetősége volt – nem nyújtott be kifogást az eljárás elhúzódása miatt.

[55] Mint ahogy arra az elsőfokú bíróság is helyesen rámutatott: az eljárás elhúzódása miatti kifogás elmulasztásának a vagyoni elégtételre való jogosultság szempontjából kialakított követelményeit akként kell meghatározni, hogy az egyes mulasztásokat egyedileg, a jogintézmény céljával, a sérelem orvoslására alkalmasságával, és mindezek alapján a féltől elvárható magatartással összefüggésben kell értékelni (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.404/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4644; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2. – közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.032/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.055/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.147/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.155/2023/2.). Ennek a sajátos perorvoslatnak az igénybevételi kötelezettségét azonban nem lehet mechanikusan, formálisan megítélni, hanem – visszautalva az előzőekben hivatkozott jogerős határozatokban megjelenő értelmezésre – minden egyes mulasztásra kell egyedi vizsgálatot elvégezni. Az 1952. évi Pp. 114/A. §-ának (2) bekezdése, egyezően a Pp. 157. §-ának (1) bekezdésével, nem valamennyi, a bíróság érdekkörében felmerült, elhárítható ok miatt, szükségtelenül eltelt időtartam orvoslása végett teszi lehetővé annak igénybe vételét, hanem csupán akkor, ha a bíróság valamilyen – törvény vagy saját maga által megállapított – határidőt mulasztott vagy észszerű időn belül nem intézkedett; más eljárási szabálysértések elhárítására ez a jogintézmény nem szolgál. Másrészt a határidők és az észszerű időtartam elmulasztása mellett is vizsgálni kell annak a sérelem elhárítására alkalmasságát. Mindezekon túl azt is tekintetbe kell venni, hogy a bíróság kötelezettsége a saját közhatalmi tevékenységére irányadó szabályok betartása, így a feleknek is abból a feltételezésből kell kiindulniuk, hogy a bíróságok betartják a rájuk vonatkozó – így az észszerű időn belüli cselekvést érintő – eljárási szabályokat. Ennek alapján a féltől a bíróság inaktív magatartása miatti eljárás elhúzódásának megakadályozása esetén az az elvárható, hogy akkor terjesszen elő emiatt kifogást a folyamatban lévő perben, ha a bíróság olyan mértékben mulasztotta el az észszerű időn belüli eljárási cselekmények kötelezettségét, amely a rá vonatkozó eljárási szabályok betartásában alappal bízó fél számára nyilvánvaló és egyértelműen felismerhető, az eljárási kötelezettség megszegésére vonatkozó jelzéstől pedig alappal várhatja a sérelem kellő időben és eredményességgel történő orvoslását. Ez a félre méltányos értelmezés felel meg az EJEB elvárásainak és egyeztethető össze a Pevtv. létrehozásának jogalkotói céljával.

[56] Az ebben a körben hivatkozott viszontkeresetet elutasító végzéssel szembeni fellebbezést elutasító végzés ellen előterjesztett fellebbezést a kérelmezett valóban a törvényi határidőt többszörösen túllépve, rendkívül késedelmesen terjesztette fel. A következők szerint azonban mégsem róható a kérelmező terhére ezzel kapcsolatban az így okozott sérelem orvoslása céljából az eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztésének az elmaradása. Egyrészt: önmagából abból a tényből, hogy a levonni kért időszak végéig nem kapott kézhez másodfokú határozatot, még nem lehetett azzal tisztában, hogy ennek oka az ügyben elsőfokon eljáró bíróság részéről az iratok felterjesztésének elmaradása vagy az ügyben

másodfokon eljáró bíróság részéről a felterjesztett fellebbezés elbírálásának elmaradása, annak írásba foglalásában vagy az iratok visszaküldésében rejlő mulasztás, vagy pedig ismételten az ügyben elsőfokon eljáró bíróság részéről a jogerős határozat kézbesítésének a késedelmé, esetlegesen ezek együttesen. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az elbírálás határidejére az 1952. évi Pp. rendelkezést egyébként nem tartalmazott. Ehhez kapcsolódóan a Legfelsőbb Bíróság BH2008. 134 számon megjelent Kö kif.III.37.539/2006. számú határozata egy végzés elleni fellebbezés elbírálásának késedelmére alapított kifogás elbírálása során rögzítette: Az 1952. évi Pp. rendelkezései a bíróság számára a végzés elleni fellebbezés elbírálására határidőt nem állapítanak meg; az adott ügyben a fellebbezés felterjesztése és a határozathozatal között eltelt hat hónap pedig megfelel az eljárás észszerű időn belül történő befejezése követelményének. Összességében ezért nem lehetett a jelen alapperben egyértelmű, hogy melyik bírósághoz és milyen mulasztás okán kell a kifogást előterjeszteni. Másrészt: a felterjesztésre szabott határidő elmulasztása önmagában nem okozott időmulást, mivel a keresetet elbíráló ítélet elleni fellebbezés alapján másodfokú eljárás indult; a Fővárosi Ítéltábla csak 2017. június 13-án hozott, az éppen a viszontkeresetet érdemi vizsgálat nélkül elutasító elsőfokú végzés hatályon kívül helyezése folytán részítéletnek minősülő határozatot a kereset elutasításáról, mindaddig tehát a kereset elbírálása okán a per egyébként is folyamatban volt.

[57] Ugyancsak nem volt elvárható a viszontkereset hiányainak állított pótlásával összefüggésben eljárás elhúzódása miatti kifogás előterjesztése. A Fővárosi Ítéltábla 2019. március 12-én kelt I.Pkf.25.144/2019/2. számú végzéséből megállapítható, hogy nem a viszontkereset pontosítása, hanem a teljeskörűen előadott viszontkereset elbírálását érintően állt fenn a kérelmezett mulasztása, mivel 2018. március 8-a óta nem végzett érdemi cselekményeket, holott annak akadálya nem volt. A Pevtv. 15. §-a (4) bekezdésének alkalmazása során arra is figyelemmel kell lenni, hogy a bíróság kötelessége a rá irányadó jogszabályi előírások megtartása, a felek alappal vélelmezhetik, hogy a bíróság a rá irányadó eljárási szabályokat betartja. Az ügy előrevitelét nem szolgáló mulasztások azért voltak nehezen felismerhetők, mert a kérelmezett nem konkrét, rá vonatkozó határidőt mulasztott el, hanem folyamatosan tartott tárgyalásokat, ezért azt a felek alappal feltételezhatték, hogy a tárgyalások ismételt elhalasztásainak a perrendi szabályokkal összeegyeztethető oka van. Ezért az ítéltábla úgy mérlegelte, hogy mindaddig, amíg a kérelmező perbeli ellenfele 2018. szeptember 28-án előterjesztette az eljárás elhúzódása miatti kifogását, nem volt elvárható a felektől ilyen jogorvoslat előadása, azt követően pedig, hogy bár nem a kérelmező, hanem más perbeli személy ilyen kifogást benyújtott, már nem volt szükséges a kérelmezőtől hasonló tartalmú beadvány előterjesztése, hiszen annak is a sérelmezett mulasztás orvoslása lehetett volna az eredménye. A kérelmezett fellebbezésével ellentétben a Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése a kifogás elvárható előadásának hiányát rója, meghatározott feltételek mellett a kérelmező terhére, azonban annak nincs jelentősége, hogy a kérelmező egyetértett-e az ellenérdekű fél által előadott kifogás teljesítésével.

[58] Nem értett egyet ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú végzés azon következtetésével, amely szerint a kérelmezői keresetmódosításokra tekintettel a 2012. március 20. és 2014. március 13. időszakra számított 723 nap levonásának van helye. A Debreceni Ítéltábla felhívott Pkf.II.20.003/2023/2. számú határozata (közzétéve: BDT2023. 4620) ezen az alapon akkor találta indokoltnak meghatározott időtartam figyelmen kívül hagyását, amikor a már kitűzött tárgyalást az elsőfokú bíróság kifejezetten a kereset pontosítása céljából halasztotta el úgy, hogy a kereseti kérelmek pontosítása hiányában a szükséges eljárási cselekményekre nem is kerülhetett sor. Helyesen hívta fel a kérelmezőt, hogy az 1952. évi Pp. – a 2018. január 1-jétől hatályos Pp. szabályaitól eltérően – nem ismerte a percezára intézményét, így egyes – mint a kötelező jogi képviselőhöz kötött vagy a kiemelt jelentőségű – perek kivételével nem korlátozta a kereset az elsőfokú eljárásban

megváltoztathatóságát; a perhatékonyság biztosítását a bíróság számára más eszközökkel, így az 1952. évi Pp. 141. §-ának (6) bekezdése alkalmazásával tette lehetővé, amely szerint, ha a felek valamelyike tényállításának, nyilatkozatának előadásával, bizonyítékainak előterjesztésével alapos ok nélkül késlekedik, és e kötelezettségének a bíróság felhívása ellenére sem tesz eleget, a bíróság a fél előadásának, előterjesztésének bevárása nélkül határoz, kivéve, ha álláspontja szerint a fél előadásának, előterjesztésének bevárása a per befejezését nem késlelteti. Ha a kérelmező a jogszabályi előírásoknak megfelelően változtatta meg keresetét, akkor az nem tekinthető önmagában szükségtelen időmúlásnak, ha pedig a bíróságnak a jogszabályi előírások szerint lett volna lehetősége az ekként okozott időmúlást megakadályozni, úgy az nem a kérelmező, hanem a bíróság érdekkörében jelentkező elhárítható ok. Mindezzel együtt a keresetváltoztatások konkrétan kimutatható szükségtelen időmúlásokat nem okoztak, ezzel együtt is folyamatosak voltak a bizonyítási cselekmények, az eljárás ebben az időben elhúzódása a bíróság célszerűtlen pervezetésére vezethető vissza. A kérelmezett az elleniratában maga is csak általánosságban tudott hivatkozni a jogszabályi rendelkezések által lehetővé tett keresetváltoztatások okozta feltehető időmúlásra, levonásra viszont csak az adhat alapot, ha a kérelmező érdekkörében felmerült elhárítható ok és a szükségtelen időmúlás között a közvetlen okozati összefüggés kimutatható. Mindezek alapján az ítéltábla mellőzte a 2012. március 20. és 2014. március 13. közötti időszakra számított 723 nap levonását. (Ezt a számítást az ítéltáblának a kérelmezői fellebbezésre tekintettel kellett elvégeznie, azonban a későbbiekben kifejtettek szerint a kérelemhez kötöttségből következően ez végül nem befolyásolta a vagyoni elégtétel összegét.)

[59] Mivel pedig a kérelmezett az elleniratában másodlagosan, ha a 2012. március 20. és 2014. március 13. közötti időszakra számított 723 nap levonását a bíróság nem találja indokoltnak, kérte a *Pevtv. 15. §-ának (4) bekezdése alapján az eljárás elhúzódása miatti kifogás elmaradása okán* a tárgyalás 4 hónapon túlra kitűzése folytán a 2012. július 14. és 2012. november 22. közötti 132 nap levonását, ezért – bár a fellebbezések ezt nem érintették – vizsgálni kellett ennek az időszaknak a levonhatóságát. Bár az elsőfokú bíróság az eltérő álláspontja miatt a másodlagos védekezést szükségtelenül bírálta el, az ebben a körben kifejtett jogi levezetésével egyébként érdemben az ítéltábla maradéktalanul egyetértett. Nem határozható meg a fél terhére a bár a törvényes határidőn túlra, de a már kitűzött tárgyalási határnap korábbi időpontra való kitűzésére irányuló kérelem elmaradása; mivel az így okozott sérelemnek a kiküszöbölésére az eljárás elhúzódása miatti kifogás eleve nem vehető igénybe. Az 1952. évi Pp. 142. §-a (2) bekezdésének a folytatólagos tárgyalás négy hónapon belüli megtartását előíró rendelkezése nem a bíróság részére az eljárás lefolytatására, eljárási cselekmény elvégzésére vagy valamely határozat meghozatalára határidő meghatározása. Ha a bíróság a folytatólagos tárgyalást négy hónapon túlra, de kitűzi, azzal már nem áll fenn mulasztása, ezzel szemben megszegte az előírt időtartam megtartására irányadó szabályt, amellyel szemben legfeljebb az 1952. évi Pp. 114. §-a szerinti eljárás szabálytalansága elleni kifogás vehető igénybe, amely a *Pevtv.* alkalmazása szempontjából irreleváns (Kúria Pkif.IV.24.815/2014/4., Fővárosi Ítéltábla I.Pkf.26 116/2006/2. – közzétéve: BDT2006. 1458; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2., közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.083/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.143/2023/2.). Mindezek miatt másodlagosan ennek az időszaknak a figyelmen kívül hagyására sincs lehetőség.

[60] Az előzőekhez kapcsolódóan a kérelmezett a *Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdése* alapján kérte, hogy a bíróság mérlegelési jogkörében csökkentse a bírósági eljárás figyelembe vehető időtartamát további 12 hónappal, amelyet az elsőfokú bíróság helyesen mellőzött. Az elsőfokú bíróság a kialakult bírói gyakorlattal egyezően értelmezte a *Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdését* akként, hogy az nem teremt új okot az egyes időtartamok levonására (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla

Pkf.II.20.458/2022/4. – közzétéve: BDT2023. 4621; Debreceni Ítéltábla
Pkf.II.20.003/2023/2. – közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla
Pkf.II.20.083/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.147/2023/2.; Debreceni Ítéltábla
Pkf.II.20.224/2023/3). A Pevtv. törvényjavaslatának indokolása szerint csak azt vizsgálhatja a bíróság, hogy a bírósági eljárás során volt-e olyan időszak, amely akár a kérelmező, akár az eljáró bíróság érdekkörében felmerülő, elhárítható ok miatt szükségtelenül telt el; az utóbbi levonására azonban csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező a jogszabály által biztosított lehetősége ellenére nem nyújtott be kifogást az eljárás elhúzódása miatt. Azaz a jogalkotó olyan modellt alkotott, amelyben meghatározta azon időtartamot, amelynek meghaladása esetén a felet az eljárás észszerű időn belüli befejezéséhez fűződő alapvető joga megsértése miatt kompenzáció illeti, és amelyben a kompenzáció összegét kizárólag a fél saját felróható magatartása csökkenti. Ezen jogalkotói célnak megfelelően a Pevtv. a 15. §-ának (3) és (4) bekezdésében meghatározza azon körülményeket, amelyek alapján az eljárás figyelembe vehető időtartama, így a fizetendő vagyoni elégtétel összege csökkenthető; a 15. §-ának (5) bekezdése ehhez képest rendelkezik akként, hogy a bíróság – a nemperes eljárásban előterjesztett kérelem és ellenirat tartalmának korlátai között – mérlegeli, hogy a bírósági eljárásban félnek minősülő kérelmező, valamint a bírósági eljárást lefolytató bíróság eljárási cselekménye, illetve mulasztása mennyiben járult hozzá az észszerűnek minősülő időtartam meghaladásához. A bíróság e körülmények értékelését követően határozza meg a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz figyelembe vehető időtartamát. A Pevtv. 15. §-ának (5) bekezdése nem tesz említést a kérelmező és a bíróság tevékenységén kívüli okokról, a törvényjavaslat indokolásából következően a bíróság működésében felmerülő akadályokra tekintettel a figyelembe vehető időtartam nem csökkenthető. Olyan lehetőség pedig nincs, hogy konkrét időtartamok megjelölése nélkül, a kérelmező magatartására történő általános hivatkozással, a bíróság mérlegelési jogköre alapján egyes arányos vagy általánosságban hivatkozott időtartamokat vonjon le (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.003/2023/2, közzétéve: BDT2023. 4620; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.055/2023/2.).

[61] Helytelen volt a kérelmezettnek az az értelmezése, hogy a vagyoni elégtétel alapjaként csak a Pevtv. által észszerűnek meghatározott időtartamot meghaladó rész vehető csak figyelembe. Mint ahogy számos bírósági döntés kimondta: a vagyoni elégtétel összegének számítása során *a vizsgált eljárás teljes számított időtartamát, és nem csupán az észszerű időtartamot meghaladó részét kell figyelembe venni*. A Pevtv. 7. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a bírósági eljárás vagy eljárási szakasz 15. § szerint figyelembe vehető időtartama meghaladja az észszerűnek minősülő időtartamot, a fél ... pénzbeli igényt érvényesíthet vagyoni elégtételként. Ebből tehát egyértelműen következik, hogy a figyelembe vehető időtartam szükségszerűen több, mint az észszerűnek minősülő időtartam. A polgári peres eljárás elhúzódásával kapcsolatos vagyoni elégtétel mértékéről és a kifizetendő összeg számításának szabályairól szóló 372/2010 (VI.30.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdése azt tartalmazza, hogy a vagyoni elégtétel összegét a bírósági eljárás Pevtv. szerint *figyelembe vehető időtartamára* eső naptári napoknak és a napi összegnek a szorzataként, egy összegben kell megállapítani. Mivel pedig a figyelembe vehető időtartamnak többnek kell lenni az észszerűnek minősülő időtartamnál – az általános szabályok szerint a Pevtv. 6. §-ának (1) bekezdése szerint a teljes eljárásra számított 60 hónapnál legalább 1 nappal több, azaz ebben az esetben legalább 60 hónap és 1 nap –, a csak az észszerű időtartam és a figyelembe vehető időtartam különbözetére hivatkozó számítás a jogszabályi rendelkezések nyelvtani értelmezésével nem támasztható alá. Mivel pedig az Emberi Jogok Európai Egyezményének 13. cikkével összhangban az eljárás elhúzódásával okozott jogsérelmet kompenzáló hatékony jogorvoslat megteremtése nem csupán egyféle szabályozással lehetséges, a jogalkotó szabadon választhatta meg a megfelelő szabályozás módját, ezért a Pevtv. alkalmazása során önmagában nincs jelentősége annak, ha az Emberi

Jogok Európai Bírósága egy, a Pevtv. által megvalósítottól eltérő (akár enyhébb) szabályozási modellt is hatékony jogorvoslatnak talált. (Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.345/2022/2., közzétéve: BDT2023. 4600; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.404/2022/2. – közzétéve: BDT2023. 4644; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.055/2023/2.; Debreceni Ítéltábla Pkf.II.20.143/2023/2.)

[62] Mindezek alapján a 2013. február 1. napja és 2023. április 11. napja közötti 3722 napból nem vonható le a Pevtv. 15. §-ának (3) és (4) bekezdésén alapuló időtartam; mivel azonban a kérelmező 2821 napra kérte a vagyoni elégtételt, annak megítélhető összege továbbra is 1 128 400 forint.

[63] A vagyoni elégtétel összegét megfelelő módon csökkentette az elsőfokú bíróság az EJEB által megítélt jóvátétel 720 000 forintban meghatározható összegével, nem volt alapos ebben a részben a kérelmezőnek az arányos csökkentésre vonatkozó előadása.

[64] A Pevtv. 8. §-ának (1) bekezdése azt mondja ki, hogy nem jár vagyoni elégtétel a félnek, ha az EJEB a fél javára, a bírósági eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető jog sérelme miatt, a bírósági eljárás a törvény szerinti teljes időtartama vonatkozásában igazságos elégtétel megfizetésére kötelezte az államot. A jogszabályhely (2) bekezdése szerint pedig ha az EJEB a fél javára a bírósági eljárás észszerű határidőn belül történő befejezéséhez fűződő alapvető jog sérelme miatt, a bírósági eljárás a törvény szerint figyelembe vehető időtartamának egy része vonatkozásában igazságos elégtétel megfizetésére kötelezte az államot, ugyanezen bírósági eljárással kapcsolatban az e törvény alapján megállapítandó vagyoni elégtétel összegébe be kell számítani az EJEB által megítélt igazságos elégtétel összegét úgy, hogy ebben az esetben a félnek vagyoni elégtételként csak a beszámítás eredményeként fennmaradó különbözet jár. A jelen esetben az utóbbi fordulatot kell alkalmazni, hiszen az EJEB nem a teljes eljárásra, csak annak egy részére ítélte meg jóvátételt – nem is ítélt meg a teljes eljárás időtartamára, hiszen a per még folyamatban van. Az idézett jogszabályi előírások a jóvátétel összegének beszámítását, azaz levonását (erre utal a „különbözet” kifejezés) határozzák meg, de nem tartalmazzak olyan előírást, hogy ebben az esetben a levonandó összeget ahhoz kellene arányosítani, amilyen részben az EJEB eljárása érintette a per időtartamát, különösen a vagyoni elégtétel iránti igénytel érintett időtartamát. Arra pedig iratellenesen hivatkozott a kérelmező, hogy az EJEB csak a 2017. március 18. és 2019. július 3. közötti időtartamot kompenzálta, ezzel szemben a csatolt értesítésből egyértelműen megállapítható, hogy a jóvátétel a per addig eltelt, 2012. március 19. és 2019. július 3. közötti időszakát érintette. Az EJEB akkor ítélte meg az eljárás egy része tekintetében kártérítést, ha a bírósági eljárás még nem fejeződött be, tehát a vizsgálat tárgyát csak a bírósághoz fordulásig/ítéllethozatalig terjedő idő képezi. Az erre az időszakra megítélt jóvátétel összege arányosítás nélkül beszámít a Pevtv. alapján megállapított vagyoni elégtétel összegébe.

[65] Az elsőfokú bíróság az érdemben helytálló rendelkezésébe azonban szükségtelenül foglalta bele a 2012. március 20. és 2023. április 11. közötti időszakot. Ugyan a jogszabályok megfelelő értelmezésével foglalt állást úgy, hogy a figyelembe vehető időszak meghatározása végett a Pevtv. 7. §-ának (2) bekezdése alapján vizsgálnia kellett a per teljes időtartamát, azonban a kérelmező által érvényesített időszakhoz a bíróság kötve volt; a Pevtv. 18. §-ának (2) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 360. §-ának (1) bekezdése értelmében az anyagi jogerőhatás csak az elbírált kérelemhez kapcsolódik, amelynek terjedelme a végzés rendelkező része és az indokolása egybevetésével állapítható meg. Ezért az elbírált időszakra vonatkozó rendelkezést az ítéltábla mellőzte.

[66] A kérelmező részére ezért a jóvátétel beszámítása után az elsőfokú bíróság által megítélt 408 400 forint vagyoni elégtétel ítélt meg; mindezekre tekintettel az

ítélőtábla az elsőfokú bíróság végzését a Pevtv. 9. § (4) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 383. § (2) bekezdése szerint, az előzőek szerinti pontosítással helybenhagyta.

[67] Mind a kérelmező 720 000 forint értékű, mind a kérelmezett 408 400 forint értékű fellebbezése eredménytelen volt, azonban csak a kérelmező terjesztett elő másodfokú költség igényt, amelynek megfizetésére a fellebbezett értékek és a fellebbezések eredményessége alapján a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján köteles a kérelmezett a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, (4), (5) és (6) bekezdése alapján indokolt jogi képviselési tevékenységhez igazodó, arányos 5102 forint ügyvédi munkadíj összegében.

[68] A Pp. 102. §-ának (6) bekezdése értelmében a kérelmező személyes költségmentességére és a kérelmezett személyes illetékmentességére tekintettel az Itv. 39. §-ának (1) bekezdése és 47. §-ának (1) bekezdése szerinti összegű le nem rótt fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Debrecen, 2023. augusztus 1.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, előadó, Dr. Gárdosi Judit s.k. bíró, Dr. Répássy Árpád s.k. bíró